

1 TIMOTI

Faulo yana kiluma nagami Timoti 'waineye.

Timoti 'awalawa Eisia 'wainega. Tamana to-mogo Guliki we'e inana vavine Diu. Faulo yana lau'agevuvua 'ana veluga 'waineye Timoti i venua'ivineni 'ana to'aivaita taiadi i na folofolova. (Folova 16:1-3) Mulieta Faulo tamu folova Timoti i veleni bega tovetumaganavo i miamiani Efeso i na 'i'isave'avinidi.

Leta de'e nageneye Faulo i matakia Timoti 'waineye tove-vekavekali faifaidi i na nunago tovetumaganavo yadi vetumagana i na 'ivemweadi. Wata i velu'ase'asei tovetumaganavo yadi tafalolo faifaina. I 'a'avana sauluva 'atumaidi 'aitamogana 'aitamogana to'edakumetavo 'adi laubwaina i na 'i'idewadiga faifaidi i veifufu. Wata ava'ai sauluvaga Timoti 'ana laubwaina fai taunina Keliso yana tofolova tovetumaganavo 'awasasadie, faifaina Faulo i velu'ase'asei. De'e letanina 'ana 'idi side bani'odi.

Faulo yana vona-vekaiwa Timoti faifaina. 1:1-2

Ve tonovidi faifaidi. 1:3-20

Tafalolo 'ana sauluva. 2:1-15

Tovetumaganavo yadi to'edakumetavo yadi folova faifaina. 3:1-16

Timoti taunina 'ana 'isave'avina wata yana ve faifaidi. 4:1-16

Timoti yana folova wata yana veto'isave'avina tovetumaganavo 'waidie faifaina. 5:1-6:21.

1 ☩Yau Faulo a vekaiwa Timoti 'waimuye. Iesu Keliso faifaina a vetomata'aulelega, taunina wata Yaubada yadi nuanua 'wainega. Yaubada 'ada To'ita'ita'i, we'e Iesu Keliso yada vetumagana ta yatoi 'waineye bega ta nuani mogitana ava'ai basenadi i vona'awaufaufa 'waideye 'ada 'ita'ita'i faifaina i na 'idewai faifaida.

2 ☩Timoti, 'u vetumagana Iesu 'waineye, begaidi a ve'awa-natuna 'waimuye. 'Omu mogitana bani'odi natuku, bega a vevelu'ui faifaimu nuanuaku Yaubada Tamada wata 'ada Toveimea Iesu Keliso ma yadi nuakalikali i na vevesauluva 'atumaina 'waimuye wata i na 'iisanuakalikaliemu. Wata nuanuaku yadi nuanua bikana i na velevelelemu mia 'atumaina taiadi.

Ve-vekavekali faifaidi i matakia.

3 'U na nuani basenadi a wai 'waimuye a veifufuna bega a mai Masidonia. Vonanidi a veifufuyediga wata a na luvaituganidi. Nuanuaku 'u na miamia Efeso bega tove-vekavekali bei i miamianiga 'u na talabodedi kebu wata i na veve.

4 ☩Tovekalinidi yadi nuanua i tauyedi wata i vetumagana mogitana ifuifufu tubudiavo 'waidiega, wata wagava tubulelelegidi nuadi i 'ewadi, yadi nuanua i vo, Matatabuna ta na 'asetadiga, ta na ve'atumi Yaubada mataneye." Nuanuaku naninidi 'u na talabodedi i na 'ailove, fai 'waidiega ve'alamagi'ai i sousouyen, bega tomotoga kebu 'adi fata ma yadi vetumagana Yaubada yana nuanua i na 'i'idewadi.

5 Nuanuaku 'u na talabodedi, bega yadi nuanua 'waidie nuakalikali i na vebwaika. We'e nuakalikalinina i souyeni nani 'aitonu 'waidiega, nuanua tonovidi, venua'ivina-'atumai sauluva 'atumaidi faifaidi, wata vetumagana Iesu Valana 'Atumaina 'waineye. Bani'odi i na vevesauluvediga, i na nunuakalikali mogitana.

6 Fai tovetumagana 'ifwaidi sauluvanidi i baila, nani-'avo'avovo 'aisedi faifaidi i veveifuifufu.

7 [✳]Igodi nuanuadi i na vetove Yaubada yana ve'etoboda faifaidi, siwe taunidi yadi ve wata yadi vona toketokedi 'adi 'aseta i bavuyedi.

*Ve'etoboda Yaubada 'wainega ta na
ve'ililibuyedi.*

8 'Akonadi ta 'asetai ve'etobodanidi Yaubada i yatodiga nani 'atumaidi, 'ai'edi tove i na veve tonovineamo wata tomotoga i na veve'ililibuyedi Yaubada yana nuanua bani'odi.

9 Wata ta 'asetai ve'etobodanidi kebu tomotoga yadi sauluva tonovidi faifaidi, mogitana tosakona faifaidi. Tosakonanidi side kumanidiavo. Ve'etoboda 'adi togeu, tovedumwe'ai'ai, Yaubada yana nuanua 'adi tobaila, tomotoganidi nuanuadi sakona-vebogi, egavo kebu nuanuadi tafalolo, Yaubada yana nuanua 'adi to'ivekokova, egavo tamadiavo 'alo inadiavo 'alo mali tomotoga i luvewafadiga, tomotoganidi faifaidi Yaubada ve'etobodanidi i yatodi.

10-11 Tove'avula-'avo'avovo, wata iaveta'ava 'alo vevine'ava i sakosakona, faifaidi. Egavo nuanuadi tamu tomogo i na vunugi bola enavo

[✳] **1:7:** 1 Tim 6:3-4

i na tuveobuya, tovekali, wata egavo nani-vekavekali i veve'awamogitanediga, faifaidi. Yaubada ve'etoboda i yatodiga sauluvanidi faifaidi wata sauluva 'ifwaidi sakoidi faifaidi. Naninidi sakoidi matatabudi ve tonovidi i geugeudi. Venidi tonovidi i vesala Yaubada Valana Magemagetana taiadi, kumanina faifaina i venua'ivineku a vevetomata'aulele. Yaubadanina i lubwaineda ta na subisubiai.

Faulo i sosoana Yaubada yana nuakalikali faifaina.

¹² [✡]A vekaiwa bwaikina Iesu Keliso 'ada Toveimea 'waineye fai toketokena i veleku yana folova faifaina. Wata a vekaiwa 'waineye fai i vetumagana 'waikuye kebu a na baileni, 'aku fata yana folovanina a na 'idewai.

¹³ [✡]Avinodi nagami yau Keliso 'ana toawavesako, yana tomotoga a nikenikedi wata taunina a yagayagaia, siwe i 'isanuakalikalieku fai i 'asetaku kebu a da vetumagana 'waineye wata ava'ai a 'idewai 'waineye a bavuyen'i.

¹⁴ 'Ada Toveimea yana nuakalikali 'waikuye kebu ta na vona, i vesauluva-'atumaiieku fai vetumagana wata nuakalikali i veleku. Yau, 'omu taiadi ta vevetumagana wata ta nunuakalikali fai ta miave'itubama Iesu Keliso taiadi.

¹⁵ [✡]Vona de'e vona mogitana, i lubwaineda tomotoga matatabuda ta na tauyeda vonanina ta na vetumaganeni. Vonanina side bani'odi. Iesu Keliso i mai fwayefwayeye bega tosakona i na 'ita'ita'iedi. Tosakonanidi 'waidiega yau kumaniku sakona 'waineye a vetoketoke-'afo'af'o.

16 Basenadi a sakosakona Iesu Keliso kebu i da logi i da vediumwe'ai'aieku, ma yana toke-maiga i vesauluva 'atumaina 'waikuye. Yau mogitana tosakonaotoga, tosakona 'ifwaidi kebu bani'odiga, siwe kebu i da logieku, nuanuana yau tomotoga fuedi yadi 'eba 'isa i na 'asetai kebu i na logi-matayo'oyedi 'adi fata i na vetumagana bega mia 'atumaina wata miamia-vagaina i na veluagai Iesu Keliso 'wainega.

17 Nuanuaku tutuya matatabuna Yaubada yada Kini ta na veve'ililibuyeni wata ta na subisubiai. Taunina miamia-vagaina, i na veveimea-vagata. Kebu tamu aitoi 'ana fata i na 'iseniga, 'aiseotogina Yaubada mogitana, kebu wata tamu. Vona mogitana, yaku nuanua bani'odi.

Faulo Timoti i kiavefa'ali.

18 [✡]Natuku Timoti, 'u na nuani basenadi Yaubada yana tolu'ivonavo nagami i vona-vagata yamu vetoketoke Yaubada 'waineye faifaina. Nuanuaku vonanidi 'u na nuanuanidi bega 'u na vevetoketoke, Yaubada 'ana gavia Seitani taiadi 'wa na vevetalaga.

19 Tutuyanina 'u na vevetalaga nuanuaku yamu vetumagana i na 'eno-vagata Iesu Keliso 'waineye, wata yamu sauluva i na tonova bega 'amu vebae 'waineye 'u na lutonovi kebu 'u da sakosakonaga. Tomotoga 'ifwaidi 'adi vebae 'waidiega i 'asetai i sakosakona siwe kebu faifaina i da nuanua, nuanuadi sakona-vebogi, begaidi yadi vetumagana Keliso 'waineye i mwea-'af'o'af'o.

[✡] **1:18:** 1 Tim 4:14

20 ☩ Tovedumwe'ai'ainidi 'waidiega tomotoga 'adi 'ailuga Aimino wata Alekisana 'akonadi a 'anivelenedi Seitani nimaneye vita i na veluagadi bega i na 'ailove kebu wata vona-awadamanayega i na sisi'wayo'wayoga Yaubada faifaina.

2

Velu'ui faifaina.

1 Nagami, a na velu'ase'asemi, nuanuaku 'omi tovetumaganavo tutuya fuedi 'wa na vevelu'ui tomotoga fuedi faifaidi. 'Wa na vevelu'ui bega Yaubada i na vervesauluva-'atumaina 'waidie, we'e ava'ai i 'ilidewadiga faifaidi 'wa na vevekaiwa.

2 Siwe mogitana side kumanidiavo faifaidi 'wa na vevelu'ui. Kini wata 'ifwaidi toveimea bega yada velu'ui 'waidiega Yaubada i na 'ivaisediyada mia i na ve'atumai, vetalaga kebu, wata tutuya fuedi ta na vervesauluva tonovina Yaubada yana nuanua bani'odi.

3 I lubwaineda bani'odi ta na vervesauluvedi, Yaubada 'ada To'ita'ita'i 'ana 'eba kiavesosoana.

4 ☩ I na sosoanaga fai nuanuana tomotoga matatabudi i na 'ita'ita'iedi sakona 'wainega wata yana nuanua tonovidi i na 'asetadi.

5 Fai Yaubada 'aiseotogina i miamia, we'e tamu tomotogaotoga 'ana wagava Iesu Keliso 'aiseotogina 'wainega tomotoga 'adi fata i na veiana Yaubada taiadi.

6 Taunina yawaina i tauyeni bega tomotoga matatabuda i tuveobuda sakona 'wainega. Yaubada 'aisena Iesu yana souyagi 'ana tutuya i

✩ **1:20:** 1 Kol 5:5 ✩ **2:4:** 2 Fit 3:8-9

veimea, i maiga yada 'eba 'isa Yaubada nuanuana tomotoga matatabuda i na 'ita'ita'ieda.

7 [◊]Fai Yaubada nuanuana tomotoga fueda i na 'ita'ita'ieda, begaidi yau i venua'ivineku i vetuneku bega a na vetomata'aulele wata a na veve mali tomotoga taunidi kebu Diu 'waidie. Nuanuana a na lalau'age bega tomotoga i na vetumagana Yaubada yana nuanua tonovidi 'waidie. Mogitana i venua'ivineku a na vevetomata'aulele, kebu a da vevekaliga.

Iaveta wata vevine yadi sauluva tafalolo faifaina.

8 Nuanuaku iaveta 'awalawa matatabuna 'waidie i na vevelu'ui. Yadi velu'ui 'waidie, nimadi i na silakaidi Yaubada 'waineye, siwe fai nimadinidi 'waidiega Yaubada i subisubiai, kebu i da lubwainedi 'waidiega i na sakosakona, bani'odi kebu i na nunuasakoga wata kebu i na veve'ikwayekwayega.

9-10 [◊]Wata kebu nuanuaku vevine i na vaigavuvebovebogi ma yadi vebaisa. Nuanuaku ma yadi nuaobu i na vaigavu ava'ai i lubwaineniga, bani'odi i na vaigavuyedi. Vevine totafalolo i lubwainedi yadi sauluva 'atumaidi 'waidiega tomotoga i na subiadi. We'e kebu 'adi vaigavu 'waidiega 'adi subia i na veluagai, bani'odi 'odo'odo fuedi, kileu 'aninamanamalidi, 'alo kaleko 'adi tutula bwaikidi.

11 Vevine i lubwainedi ma yadi nuaobu i na vavainenegamo bega ma yadi 'aseta.

[◊] **2:7:** Fol 9:15 [◊] **2:9-10:** 1 Fit 3:3-4; 1 Tim 5:10

12 A talaboda kebu nuanuaku vevine i na ve iaveta 'waideye, wata kebu i na veimeyeda, i na ve'wadamo i na miamiani.

13 [☆]A ve'etobodaga fai ta 'asetai Yaubada nagami Adama i 'idewai, mulieta Ive.

14 [☆]Seitani kebu Adama i da yekalieni, Ive i vekaledi, Yaubada yana ve'etoboda i geuya i sakona.

15 I sakonaga, begaidi venatuna 'waineye vevine veviga i veveluagai. Siwe 'ai'edi i na vevetumagana Yaubada 'waineye, i na nunuakalikali, wata ma yadi nuaobu i na vesesauluva 'atumaina mataneye, i na 'ita'ita'iedi.

3

Tovetumagana 'adi to'edakumetavo faifaidi.

1 Vona de'e, vona mogitana. 'Ai'edi aitoi nuanuana i na veto'isave'avina Keliso yana 'Aila'a 'waideye yana nuanuananina 'atumaina."

2 [☆]Fai folovanina nani 'atumaiotogina i lubwaineni to'isave'avina yana sauluva i na tonova bega kebu i na awavesakoyeni. 'Ai'edi naginagina, yana vavine 'aitamogana taiadi i na miamia. Wata i lubwaineni kebu i na vemwasosoai'avo'avovo yana nuanua i na 'i'isave'avinidi, ma 'ana ve'ililibu, wakawaka i na veve'isabodedi, wata Yaubada yana Vona i na veve 'atumaina.

3 Wata i lubwaineni ufa toketokena kebu i na toke i na yemu i na nunago nuana i na lugaugauya, kebu vetalaga i na sile'wedi, yana sauluva i na

[☆] **2:13:** Nag 2:7,22 [☆] **2:14:** Nag 3:6 [☆] **3:2:** Tai 1:6-9

bikamo. Taunina toveiana wata kebu kukua nuanana i na 'ewai matana i na fa'wana.

⁴ Wata 'ai'edi aitoi nuanuana i na veto'isave'avina taunina yana 'aila'a i na 'isave'avini 'atumaina yana veimea 'wainega, bega natunavo ma yadi ve'ililibu bonana i na vevematayakeyakeni.

⁵ I lubwaineneni taunina yana 'aila'a i na 'isave'avina 'atumaidi, 'ai'edi yana 'aila'anina siaina kebu i na 'isave'avini 'atumaina, wata kebu 'ana fata Yaubada yana tomotoga fuedi i na 'isave'avinidi 'atumaina.

⁶ 'Ai'edi aitoi be'ama i vetumagana Iesu 'waineye, kebu i da lubwaineneni i na veto'isave'avina i na nunago taunina i na awa'ai'aia nika Yaubada 'wainega vematavuloga i na veluagai, bani'odi basenadi Yaubada vematavuloga Seitani i veleni fai taunina i awa'ai'aia.

⁷ ⁸ Wata to'isave'avinanina i lubwaineneni yana sauluva 'atumaina, bega tomotoga kebu i da vetumaganaga i na ve'ililibuyeni. 'Ai'edi kebu 'atumainaga, tomotoganidi i na awavesakoyeni 'wa da vo Seitani yana kulie i da be'u.

Tovetumagana 'adi to'aivaita faifaidi.

⁸ Wata bani'odi egavo i na veto'aivaita Keliso yana 'Aila'a 'waideye i lubwainedi yadi sauluva 'atumaidi, wata ma 'adi ve'ililibu. Kebu i da lubwainedi 'ai'edi i na luwanawana i na vona tonovina wata i na vona sakoina bani'odi meadi lagalagadi, kebu i na toke ufa toketokena i na yemu bola nuadi i na lugaugaudi, wata kebu i na veumokai 'alo i na luve'ove'o'olagi.

9 Ava'ai nuanuaga tonovidi Yaubada i sivemagesedi 'waideye yada vetumagana Keliso faifaina, to'aivaitanidi naninidi i na nuave'avinidi wata 'adi vebae 'waidie i na lutonovi kebu i da vevekali yadi folova 'waidie.

10 Egavo nuanuadi i na veto'aivaita Keliso yana 'Aila'a 'waideye, nagami yadi folova wata yadi sauluva 'wa na 'isedi, 'ai'edi kebu tamu 'adi awavesako, 'ana fata 'wa na venua'ivinedi i na veto'aivaita.

11 [☆]Wata yadi vevinevo* i lubwainedi yadi sauluva 'atumaidi ma 'adi ve'ililibu, kebu i na vebonaivoga, kebu i na vebaisa-'avo'avovo, wata nani matatabuna 'waidie yadi sauluva 'akonadi tonovidi.

12 'Ai'edi to'aivaitanidi nagingidi, yadi vevinevo 'aitamogadi taiadi i na miamia, natudiavo wata yadi vanuga 'adi tomia matatabudi yadi veimea 'waidiega i na 'isave'avinidi 'atumaina.

13 'Ai'edi to'aivaitanidi yadi folova 'ida Keliso yana 'Aila'a 'waideye 'atumaidi, ma 'adi ve'ililibu bega 'adi fata ma yadi venuafoufa'ala i na lulu'ivona yadi vetumagana Iesu Keliso 'waineye faifaina.

Tamu nani givagivana Yaubada i sivemageseni.

14 Leta de'e a kilukiluma 'waimuye, siwe a nuani nuanuaku sai'afoga a na wai a na 'isemu.

15 'Ai'edi kebu a na wai-matayo'oga, veifufu de'e 'wainega 'u na 'asetai 'ida Yaubada yana 'Aila'a i lubwaineda ta na vevesauluva 'atumaina. 'Ida

[☆] **3:11:** Tai 2:3 * **3:11:** Wata tamu 'ana nuanua, to'aivaita vevinedi.

'aila'anida Keliso 'ana tovetumaganavo Yaubada yana nuanua tonovidi i sivemagesedi 'waideye bega yana nuanuananidi ta 'i'isave'avinidi wata ta lulu'ivoneyedi. Yada Yaubadanina miamia-vagaina wata yawaida lamuna.

16 [◊]Vona mogitana, Yaubada yana nuanua nani bwaikina 'waideye, siwe basenadi kebu tamu aitoi i da 'asetaiga. 'Asiau nuanuananina ta 'asetai fai Yaubada i sivemageseni tomotoga 'waideye. Side kumanina,

Abamega i obuma i vetomotogaotoga,
'Anu'anunu 'Atumaina i lu'ivona 'waideye taunina yana sauluva tonovina.

Wata Yaubada yana anelose i 'iseni.
'Ifwaidi tomotoga valana i lu'ageyeni tomia fwayafwaya 'adi 'aila'a tulina tulina 'waidie,
'Ifwaidi tomotoga i vetumagana 'waineye.
Mulieta Yaubada i vagavaia i lakaveni yana 'ai'aiwabu magemagetana 'waineye.
Side bani'odi yada 'aseta Iesu Keliso faifaina.

4

Tove-vekavekali i na souyedi.

1 [◊]'Anu'anunu 'Atumaina kebu i da vekaliga, i vona mogitana i vo, 'Awaie 'ifwaidi tomotoga Keliso i na baileni, kebu wata i na vetumagana 'waineye. Yaiaina nuanua sakoidi i na yatoyatodi tomotoganidi yadi nuanua 'waidie, bega i na vematayakeyakedi, wata Seitani enavo sakoidi yadi ve-vekavekali Keliso 'ana tobailanidi i na vetutuyamedi."

[◊] **3:16:** Ion 1:14; Mak 16:19 [◊] **4:1:** 2 Tim 3:1; 2 Fit 3:3; 1 Ion 2:18

² Ve-vekavekalinidi i sousouyedi tove-vekavekali 'waidiega, kumanidiavo 'awadi i tatalaboda nani fuedi faifaidi siwe wata i 'i'idewadi. I sakosakona i maiga 'adi vebae 'waidie kebu 'adi fata i na lutonovi yadi sauluva 'atumaidi 'alo i sakosakona.

³ [☆]Yadi ve igodi i talaboda kebu ta na nagiga, wata 'ani'ani 'ifwaidi kebu ta na 'anidiga. Yadi venidi vekali, Yaubada 'ani'ani matatabuna i 'idewadi yada 'eba 'ani. 'Ida tovetumagana, 'akonadi ta vetumagana Yaubada yana nuanua tonovidi 'waidie, i lubwaineda 'ana 'idewadewanidi faifaidi ta na vevekaiwa, mulieta ta na 'ani'ani.

⁴ [☆]Nani matatabuna Yaubada i 'idewadiga, 'atumai'avadi, kebu tamu ta na baileniga siwe ta na 'ewadiga ta na vekaiwa.

⁵ 'Ani'aninidi 'atumaidi Yaubada mataneye fai taunina yana vona 'wainega i aware'atumaiedi wata 'ida faifaidi ta vevekaiwa.

Faulo nuanuana Timotiyana sauluva 'atumaina wata i na veve mogitana.

⁶ 'Ai'edi edavo tovetumaganavo 'waidie 'u na veve naninidi faifaidi, 'u na vetofolova 'atumaina Iesu Keliso faifaina. I lubwainemu bani'odi 'u na vevesauluvedi fai tutuya manamanawena 'aseta 'u 'ewa'ewai Yaubada yana nuanua tonovidi faifaidi, naninidi 'atumaidi 'akonadi 'u veematayakeyakedi.

⁷ [☆]Ifuifufu tubudavo 'waidiega kebu Yaubada 'wainega i da maiga, begaidi kebu faifaidi 'u na

[☆] **4:3:** Nag 9:3; Lom 14:6 [☆] **4:4:** Nag 1:31; Fol 10:15 [☆] **4:7:** 1 Tim 6:20

nuanua wata 'u na ve'awamogitana. Nuanuaku tutuya fuedi 'u na vewavawawa bega yamu sauluva i na ve'atumai Yaubada yana nuanua bani'odi.

⁸ Side bani'odi, 'ai'edi tutuya fuedi ta na vewavawawa 'wava faifaidi, tomogoda i na vetoke-toke. De'e nani 'atumaina, we'e mogitana i lubwaineda naninidi Yaubada nuanuana 'waidie ta na vevewavawawa. 'Ai'edi yana nuanuananidi 'waidie ta na vevewavawavaga 'atumaiotogina, side bei fwayefwayeye yada mia i na ve'atumai, wata 'awaie abame.

⁹ [✡]Vonanidi 'akonadi a voneyediga, vona mogitana, i lubwaineda fueda ta na ve'-awamogitana.

¹⁰ Faifainanina tutuya fuedi ta totokemaiga wata ta toke ta folofolova Yaubada faifaina, kumanina 'waineye yada vetumagana ta yato-vagaseni. Yada Yaubadanina miamia-vagaina, yawaida lamuna, wata tomia fwayafwaya matatabuda 'ada To'ita'ita'i, we'e mogitana egavo ma yadi vetumagana taunidi i tauyedi 'waineye 'adi To'ita'ita'i.

¹¹ Naninidi a voneyediga, faifaidi 'u na veve tomotoga 'waidie, wata faifaidi veimea fa'alidi 'u na yatoyatodi.

¹² Timoti, 'omu tubuvauvaumu, begaidi yamu sauluva 'u na 'i'isave'avinidi bega tomotoga kebu 'adi fata i na awaobuobuyemu. Nuanuaku 'omu yadi 'eba 'isa, yamu vona tonovidi 'waidiega, yamu sauluva tonovidi 'waidiega, yamu nuakalikali 'wainega, wata yamu vetumagana 'wainega. Naninidi 'waidiega i na ve'ililibuyemu.

13 'Awaie a na wai 'waimuye, we'e bola a na miamiaga, nuanuaku 'omu tutuya fuedi Yaubada yana Buki 'u na lulu'iawawai tomotoga 'waidie, 'u na lalau'age, wata 'u na veve.

14 [◇]Basenadi Yaubada yana tolu'ivonavo i vonavaga faifaimu wata to'edakumeta 'au'auveadi nimadi i yatodi 'unu'unumuye i velu'ui faifaimu, nika bei tamu nuakalikali yamu folova faifaina Yaubada i velemu, 'Amu nuakalikalinina kebu 'u na baileni, tutuya fuedi 'u na foloveni.

15 'Ai'edi taunimu 'u na tauyemu naninidi 'waidie, yamu sauluva wata yamu folova 'atumaidi tomotoga i na 'isedi i na ve'awamogitana 'omu 'u vevetoketoke folovanina Yaubada i velemuga 'waineye.

16 Tutuya fuedi yamu ve wata yamu sauluva 'u na 'i'isave'avinidi bega 'omu, wata tomotoganidi yamu vona i noganogaiga, taiadi 'ita'ita'i 'wa na veluagai Yaubada 'wainega.

5

'Isave'avina faifaina i awave'eda'eda.

1 [◇]'Au'auveavo 'waidie kebu bonamu aya'ainega 'u na vonevonedi, bikanega 'u na vonavona. Ma yamu ve'lilibu 'u na veve 'waidie 'u da vo tamamu 'waineye 'u da veve. 'U na vevesauluva 'atumaina tubuvauvau 'waidie 'u da vo taimwavo 'waidie bani'odi.

2 ²'U na vevesauluva 'atumaina mo'amo'aivo 'waidie bani'odi inamu 'waidie, we'e ne'e'ela yamu sauluva 'atumai'avana 'waidie bani'odi novumwavo.

'Wabu'wabulavo 'adi 'isave'avina faifaina.

3 Nuanuaku 'omu, tovetumaganavo 'wabu'wabula kakalidi 'u na 'i'isave'avinidi fai kebu tamu aitoi 'adi to'isave'avinaga.

4 'Ai'edi 'wabu'wabulavo ma natudiavo 'alo ma tubudiavo, kwakwamanidi i lubwainedi yadi 'isave'avina i na tutuli. Yaubada nuanuana bani'odi kwakwamanidi yadi 'aila'avo i na 'i'ivaised, yana 'eba sosoana.

5 'Wabu'wabulavonidi i vewekowekomaga, 'aise'avadi i miamiani, siwe kebu tamu 'eda i da 'eno'eno 'adi 'aivaita faifaina, bega 'aiata wata lovana i vevelu'ui Yaubada 'waineye, i vetumagana 'aivaita i na veluagai 'wainega.

6 We'e 'wabu'wabulavo 'ifwaidi i vevebaisa- 'avo'avovo, ma yawaaidie siwe 'anu'anunudi wafawafadi Yaubada mataneye.

7 Nuanuaku veimeanidi 'u na ve tovetumaganavo 'waidie bega kebu tamu aitoi i na awavesakoyedi yadi sauluva faifaina.

8 I lubwainedi ediavo i na 'i'isave'avinidi we'e egavo taunidi yadi 'aila'avo bani'odi inadiavo wata tamadiavo kebu i na 'i'isave'avinidiga, yadi sauluva 'waidiega ta na 'asetadi kebu i da vetumagana mogitana Keliso 'waineye. Egavo kebu i da vetumagana Keliso 'waineye, yadi sauluva sakoidi Yaubada mataneye, we'e kumanidiavo kebu yadi 'aila'a i da 'i'isave'avinidiga, yadi sauluva sakoiotogidi mataneye.

9-10 **☆**Vevinenidi i lubwainedi i na luku 'wabu'wabulavo 'adi 'aila'a nageneye side bani'odi. 'Akonadi 'adi malamala 60 i 'iaweniga, yadi lalamogavo 'aitamogadi 'waidiega i 'wabula,

wata tomotoga fuedi i 'asetadi taunidi to'aivaita. Vevinenidi nagami yadi 'isave'avina 'atumaina natudiavo 'waidie, wakawaka i veve'isabodedi 'atumaina, wata tomotoga taunidi i vetumagana Yaubada 'waineye 'ani'ieyega i le'wale'wai i 'i'isave'avinidi, bani'odi'agedi ilekolekoadi. Wata vevinenidi egavo yadi mia vitadi i 'i'ivaised, wata taunidi i tauyedi folova 'atumaidi tulina tulina 'waidie. Kumanidiavo de'e bani'odi yadi sauluva, i lubwainedi i na luku 'wabu'wabulavo 'adi 'aila'a 'waineye.

¹¹ Kebu nuanuaku 'wabula tubuvauvaudi i na luku 'aila'anina 'waineye, fai 'awaie tamu to-mogo 'atumaina i na 'iseni, nuanuadi i na nagi-vaitugana nika bei yadi vona'awaufaufa Keliso 'waineye i na geuya.

¹² Nuanuadi i na luku 'aila'anina 'waineye nagami i na vona'awaufaufa Keliso 'waineye i na vetofolova faifaina, siwe i na bailaga i na nagi-vaitugana, begaidi vematavuloga i na veluagai.

¹³ [◊]Wata tamu a nuaniga 'wabu'wabulavo tubuvauvaudi kebu i na luku 'aila'anina 'waineye, tutuya fuedi i mimia-maimaiga, wata i mimiayabavuvua vanuga fuedi 'waidiamo. De'e kebu sauluva 'atumaina, siwe wata i vevesauluva sakoina bani'odi i vevebonaivo, i totolive'eda, wata naninidi kebu i da lubwainedi 'waidiega i na vonavona, faifaidi i vonavona.

¹⁴ [◊]Begaidi, nuanuaku 'wabu'wabulavo tubuvauvaudi i na nagi-vaitugana, i na venatuna, bega natudiavo wata yadi 'aila'a wata yadi vanuga i na 'i'isave'avinidi. Wata nuanuaku

yadi sauluva tonovidi bega 'ada gaviavo kebu i na vebonaivoyeda.

15 A vonaga fai 'ifwaidi 'wabu'wabulavo tubuvauvaudi Iesu Keliso i baileni kebu nuanuadi, Seitani 'waineye i vetovetutuyama.

16 We'e 'ai'edi 'aila'a 'aitamogana 'wainega tamu vavine tovetumagana i na 'wabulaga, i lubwaineni ediaovo tovetumagana 'aila'anina 'wainega i na 'i'isave'avinidi bega kebu Keliso yana 'Aila'a vita i na veleveledi 'adi 'isave'avina faifaina. Keliso yana 'Aila'a i lubwainedi 'wabu'wabulavo 'aise'avadi i miamianiga, 'aisedi i na 'i'isave'avinidi.

To'edakumeta 'au'auveadi faifaidi.

17 'Ida tovetumaganavo i lubwaineda yada to'edakumetavo 'au'auveadi i folofolovaga 'atumaina, ta na ve'ililibuyedi bwaikina. Kumanidiavo i toke i folofolova, i veve wata i lalau'age, mogitana ta na veve'ililibuyedi.

18 [☆]De'e yaku nuanua wata Yaubada yana Buki taiadi i vesala vonanina i vo,

'Ai'edi yamu 'aisaya i na 'i'ivaisemu yamu folova 'waineye, kebu 'ani'ani 'u na bodaiga, 'u na tauyeni i na 'ani."

Wata tamu vona i kilumi i vo,

I lubwaineni tofolova ma 'ana tutula."

19 'Ai'edi tamu tomogo i na mai i na vo, No'o to'edakumetanina, a 'asetai yana sauluva sakoina," kebu bonana 'u na nogai. We'e 'ai'edi 'adi 'ailuga 'alo 'adi 'aitonu yadi lu'ivona yana sauluva faifaina i na vesalaga, bonadi 'u na nogai.

20 [☆]'Ai'edi to'edakumeta 'au'auveadi mogitana

i na sakonaga, tovetumaganavo fuedi matadie 'u na tolimatanidi bega 'ifwaidi to'edakumetavo i na kololo kebu wata bani'odi i na vevesauluvedi.

21 Iesu Keliso, Yaubada, wata yana anelose magemagetadi matadie a na vonemu. Nuanuaku yaku nuanua matatabuna 'u na vevematayakeyakedi. Yamu folova 'wainega, kebu tamu tomogo 'u na vieyeni, wata kebu tamu iamu tutuya fuedi 'aisena 'u na nuakalikalieni we'e 'ifwaidi 'u na bailedi.

22 'Ai'edi nuanuamu tamu aitoi i na veto'edakumeta Iesu yana 'Aila'a 'waidie, kebu 'u na 'abiwalowaloga. Nagami yana sauluva 'u na 'iseni, 'ai'edi 'atumaina 'amu fata nimamu 'u na yatoi 'unu'ununeye 'u na velu'ui faifaina mulieta i na veto'edakumeta. 'Ai'edi 'u na 'abiwalowaloga i na veto'edakumeta, i na sakosakonaga, 'omu 'amu vita. Nuanuaku yamu sauluva matatabuna tonovidi, kebu 'u na sakona.

23 We'e tamu yaku nuanua siaina, basenadi wata 'asiau ufa'ava 'u yemuyemu. Fai tutuya fuedi 'u viviga nuanuaku oine siaina siaina 'u na yemuyemu kamomu 'ana 'aivaita faifaina.

24 Tomotoga 'ifwaidi yadi sakona mageseye, yada 'eba 'isa vematakuloga i na veluagai, 'ifwaidi tomotoga givagivayega i sakosakona, nagami ta na 'isadewadi, mulieta yadi sauluva sakoidi ta na 'asetadi.

25 Wata bani'odi 'ifwaidi tomotoga yadi sauluva 'atumaidi mageseye, we'e 'ifwaidi yadi sauluva 'atumaidi siwe givagivadi, bola ta na 'asetadi.

6

Tofolova-maimaiga i na ve'ililibu 'adi toveimeavo 'waidie.

¹ [◊]Tovetumaganavo 'ifwaidi i vetofolova-maimaiga mali tomotoga i veveimeyedi, i lubwainedi ma yadi dumwebika i na folofolova wata 'adi toveimeavo i na veve'ililibuyedi. 'Ai'edi i na dumwe'ai bola yada ve wata Yaubada 'ana wagava i na awavesakoyedi.

² [◊]Tofolova-maimaiga wata 'adi toveimeavo ma fuedie i vetumaganaga Keliso 'waineye siwe tofolovanidi kebu i na vo, Kebu 'a na toke a i folova, ma'inuama fai 'ama toveimeavo ma fuema 'a vetumagana bega kebu 'adi fata i na yagaima." Kebu bani'odi i na nuanuayed, i na folovamo toketokena bega ediavo toveimeavo ma fuedie i vetumaganaga Keliso 'waineye, yadi mia i na ve'atumi yadi folova 'waidiega.

Nuanuaku naninidi faifaidi 'u na ve, wata 'u na velu'ase'ase tomotoga 'waidie bega i na vematayakayaka.

'Ai'aiwabu kebu ta na nuakalikalieniga.

³⁻⁴ [◊]'Ai'edi aitoi ve-vekavekali faifaidi i na veve, siwe venidi kebu i da vesala 'ada Toveimea Iesu Keliso yana vona tonovidi wata Yaubada yana nuanua taiadi, taunina tobavu wata tonualaka. Tomotoganina nuanuana bwaikina nani-'avo'avovo wata nani siaidi faifaidi i na veve'ikwayekwayega, siwe ve'ikwayekwayeganidi 'waidiega veawamagi'ai i sousouyen. Wata ve'ikwayekwayega 'wainega,

[◊] **6:1:** Tai 2:9-10 [◊] **6:2:** Fmi 1:16 [◊] **6:3-4:** 2 Tim 1:13-14; Gal 1:6-9

ve'unumagigi, ve'idi'idi, manini, wata vevitamaimaiga i sousouyedi.

5 [◊]Tutuya fuedi i veve'ikwayekwayega tomotoga nuadi 'anigaugaudi taiadi, kumanidiavo Yaubada yana nuanua tonovidi kebu 'waidie i da 'eno'enovi. Yadi nuanua igodi i vo, 'A na vetofolova tafalolo 'waineye bega mani bwaikina 'a na 'ewai 'a na ve'ai'aiwabu.

6 [◊]'Ai'aiwabu mogitana side bani'odi. 'Ai'edi yada sauluva 'atumaidi Yaubada mataneye, wata kebu ta na nuagiva kukua 'ifwaidi faifaidi, ta na sososoanamo naninidi i 'eno'enoviga 'waideye faifaidi, 'asa'aiana 'ai'aiwabu mogitana.

7 Kebu tamu kukua taiadi ta da tubuga, wata ta na wafaga, kebu tamu kukua ta na naweni.

8 [◊]Fai kebu 'ada fata kukua ta na nawediga bega 'ai'edi ma 'ada kaleko wata ma 'ada'ada, siwe 'asa'aiana 'ada fata, wata ava'ai ta na lualeni.

9 [◊]We'e egavo yadi nuanuana bwaikina 'ai'aiwabu, nuanuananidi i sisilubudi i yo'eyo'edi i lukuluku nani fuedi sakoidi 'waidie. Taunidi i tautauyedi 'ai'aiwabu nani-'avo'avovo 'waidie bega vita i na veluagadi. Yadi mia 'ana ve'amubwadodo mulieta wafa 'waineye vita bwaikaotogina i na veluagai.

10 [◊]Side bani'odi, 'ai'edi 'ai'aiwabu ta na nukalikalieniga, nika bei ta na velamu ta na lukuluku sakona tulina tulina 'waidie. Tomotoga 'ifwaidi yadi nuanua bwaikina 'ai'aiwabu, Keliso i baila yadi vetumagana i mwea-'af'o'af'o, begaidi

[◊] **6:5:** 2 Tim 4:3-4 [◊] **6:6:** Fil 4:11-12; Ibu 13:5 [◊] **6:8:** Voa 30:8

[◊] **6:9:** Voa 28:22 [◊] **6:10:** Efe 5:5

yadi nuanuananina 'wainege taunidi vita fuedi i veledi.

Faulo nuanuana Timoti i na vesauluva 'atumaina.

¹¹ We'e Timoti, 'omu Yaubada yana tomotoga, naninidi sakoidi matatabuna 'u na degalovedi. Sauluva tonovidi 'waidie 'u na tokemaigemu, Yaubada 'u na vetumaganeni wata yana nuanua 'u na 'i'idewadi. 'U na nunuakalikali, 'ai'edi vita 'u na veluagaiga, ma yamu sosoana 'u na tokemaiga, wata nuanuaku yamu sauluva i na bika.

¹² Yaubada faifaina 'u na tovoi fa'alina, 'u na vetalaga nani sakoidi 'waidie. Basenadi yamu vetumagana Keliso 'waineye 'u lu'ivoneyeni tomotoga fuedi matadie nika bei Yaubada i venua'ivinemua 'atumaina wata miamia-vagaina 'u veluaga, faifainanina yamu sauluva 'u na 'i'isave'avini bega mianina 'atumaina kebu 'u na 'avalainaniga.

¹³ [☆]Yaubada, taunina nani matatabuna 'ida taiadi yawaida lamuna, wata Iesu Keliso, taunina basenadi i tovoi Fonitio Failato mataneye i lu'ivona tonovina, matadie a na velu'ase'asemu.

¹⁴ Ava'ai veimeaga Yaubada i velemuga, nuanaku tutuya fuedi 'u na vevematayakeyakedi, kebu tamu nani siaina 'u na baileni bega kebu tamu aitoi 'ana fata i na awavesakoyemu. Side bani'odi 'u na vervesauluva 'atumaina i na nagoga Iesu Keliso yana vila-vaitugana 'waineye.

¹⁵ [☆]Yana souyagi 'ana tutuya Yaubada 'aisena i veimea bega ava'ai tutuyaga i lubwaineniga, 'waineye i na souyen. Yaubadanina ma 'ana subia, 'aiseotogina Toveimea, kini wata gabemani

[☆] **6:13:** Ion 18:36-37, 19:11 [☆] **6:15:** Ve 17:14

matatabudi yadi Kini, wata toveimea fwayefway-eye 'aiseotogina 'adi Toveimea bwaikina.

16 [◊]Yaubada 'aisena miamia-vagaina, yana 'eba mia mageta mataududulina nageneye, kebu tamu aitoi 'ana fata i na nago magetanina lilivaneye. 'Ida tomia fwayafwaya, kebu tamu aitoi i da 'iseniga, wata kebu tamu aitoi 'ana fata i na 'iseniga. Nuanaku fueda ta na veve'ililibuyeni, yana toketokena i na 'eno-vagata. 'Asa'aiana, bani'odi yaku nuanua.

*Tove'ai'aiwabu i lubwainedi i na vetumagana
Yaubada 'waineye.*

17 [◊]Egavo i ve'ai'aiwabu fwayafwaya 'ana kukua 'waidiega, nuanaku 'u na vonedi kebu yadi kukuanidi faifaidi i na nualaka wata yadi vetumagana kebu i na yatoi yadi kukua 'waidie, fai naninidi yadi 'a'ava kebu i da 'asetadiga. I lubwainedi ma yadi vetumagana taunidi i na tauyedi Yaubada 'waineye, taunina ma yana nuakalikali nani matatabuna i veleveleda 'ada kiavesosoana faifaidi.

18 Wata nuanaku 'u na vonedi yadi kukuanidi kebu i na veumokairedi, siwe ma yadi nuakalikali wata ma yadi sosoana i na 'a'anivelena bega tomotoga i na 'i'ivaised.

19 [◊]'Ai'edi de'e bani'odi i na vevesauluvediga, 'ai'aiwabu mogitana abame i na lugagaladi tutuya mulina faifaina, 'ai'aiwabunidi 'waidie 'adi fata i na vetumagana fai kebu i na 'a'avaga. Ma yadi sosoana i na 'a'anivelenaga, 'awaie

mia-vagata i na veluagai, mianina 'ivauna wata 'atumaina.

Faulo nuanuana Timoti i na tovoi fa'alina.

20 ◊Timoti, naninidi Yaubada i 'anivelenedi yamu 'isave'avina 'waineye kebu 'u na bailedi, 'u na 'i'isave'avinidi. Veifufu nani-'avo'avovo faifaidi wata ve'ikwayekwayega igodina 'Aseta faifaina 'u na bailedi.

21 ◊Tomotoga 'ifwaidi igodi i vo, Ma yada 'aseta," siwe Keliso yana 'eda'eda 'wainega i vuyo bega yadi vetumagana i mwea-'af'o'af'o.

A vevelu'ui faifaimi, nuanuaku Yaubada ma yana nuakalikali i na vevesauluva 'atumaina 'waimie.

'Asa'aiana bani'odi,
Yau Faulo.

**YAUBADA YANA VONA'AWAUFAUFA 'IVAUANA
The New Testament in the Iamalele Language of Papua
New Guinea**

Nupela Testamen long tokples Iamalele long Niugini

copyright © 1984, 1988 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Iamalele

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2012-01-20

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files
dated 31 Aug 2023

db771331-f438-5051-a7d5-80ea6197c078